

SAMENSPEL

Wijkblad van de *Christus Triumfatorkerk*, J. v. Stolberglaan 154 te Den Haag
19^e Jaargang nr. 2 – februari 2015

Abonnementsprijs € 12 (+ evt. portokosten ad € 15) per jaar

Bankrek.: NL52 INGB 0005 1440 61 Stichting *Christus Triumfatorkerk* o.v.v. *Samenspel*

Redactie: Henk Hospes, Laan van Wateringseveld 277, 2548 BL Den Haag
Email: samenspel@ctkerk.nl tel. 070 327 03 66
Greet Hulshof, Wouter Muller, Adriaan Sala
Advertenties: Bert van der Sluis, Jacob Mosselstraat 11, 2595 RD Den Haag
Bezorging/ Abonnementen: Henk Hospes (zie boven)

Koster : Kristin Anderson tel. 070 383 76 55
b.g.g. en alleen in dringende gevallen 070 331 03 79
email: koster-beheerder@ctkerk.nl

Autodienst Wouter Muller tel. 070 386 16 42

Predikanten: ds. Ruud Stiemer, Wassenaarseweg 243, 2596 CT
di, do en vrijdag van 8.30 tot 9.30 uur en rond 18 u tel. 070 382 52 65
(maandag vrij/ woensdag *Noorderkerk*)
email: ruudstiemer@ctkerk.nl
ds. Berit Bootsma-Gerritsen, Mariastraat 73, 2595 GM
maandag, woensdagmiddag, donderdag tel. 070 359 62 39
email: beritbootsma@ctkerk.nl

Wijkkerkenraad:

Voorzitter: Anita van Koningsveld, Laan v N. O.- Indie 142, 2593 CA
email: avdwal@casema.nl tel. 070 385 00 82
Scriba: Bronne Pot, v.Lansbergestraat 85, 2593 SC Den Haag tel. 06 47 27 2485
E-mail scriba@ctkerk.nl

Kerkelijk Bureau: Jul. van Stolberglaan 154, 2595 CL Den Haag
GKO: van 9 - 12 uur op ma, wo en vrijdag tel. 070 385 36 45
e-mail pgo@casema.nl
PGG: e-mail pgg-ledenadministratie@ctkerk.nl

Website: www.ctkerk.nl

Zondagsbrief per email? Aanvragen bij Bert Jan van Veen (bertjanvv@gmail.com)

GIRO-/BANKREKENINGEN:

Vaste vrijwillige bijdragen:

- kerk (GKO): NL98 INGB 0000 0435 55
- kerk (PGG): NL87 FVLB 0635 8147 30
Collectebonnen: NL38 INGB 0000 0052 53
Diversen: NL52 INGB 0005 1440 61

Geref. Kerk 's Gravenhage-Oost
CVK PGG Kerkbalans
Collectebonnen GKO (voor GKO en PGG)
Stichting *Christus Triumfatorkerk*
o.v.v.het doel (*) - * Samenspel / * Verjaardagsfonds / * Wijkkas / * Giften / * Legaten
Diaconie Geref.kerk 's Gravenhage-Oost
Diaconie Herv. Wijkgem. Bezuidenhout
Beraadsgroep Missionaire Zaken GKO

Diaconie (GKO): NL05 INGB 0000 4270 21
Diaconie (PGG): NL65 INGB 0000 1768 71
Zending (GKO): NL47 INGB 0000 0004 35

Van de redactie

Na het dilemma van de kerstwens waarover ik de vorige keer schreef, doet zich nu opnieuw een dilemma voor. Deze keer met betrekking tot de nieuwjaarswens. Als u dit leest, is het inmiddels eind januari. Het is niet gebruikelijk dat er na 15 januari nog nieuwjaarswensen worden uitgesproken of geschreven. Maar wat nu als de wensen wel ruim op tijd ontvangen zijn, maar er nog geen gelegenheid is geweest om ze door te geven? Onlangs las ik ergens dat 'nieuwjaar wensen' in februari echt niet meer kan. Maar waarom eigenlijk niet? Wie zegt dat dat nieuwe jaar waar je wensen betrekking op hebben per se op 1 januari moet beginnen? Iemand die jarig is, moet je toch ook een gelukkig nieuwjaar kunnen wensen ongeacht het tijdstip. Maar goed, het is nog geen 1 februari dus het 'mag' nog. Bij deze geef ik u dan ook graag de beste wensen voor het nieuwe jaar door van Bart en Guusje Baak. Zij laten hun wensen vergezeld gaan van een regel van dichter Kees Hermans:

"Niets blijft, alles eindigt in een voortdurend nieuw begin."

Voor de mensen die Bart en Guusje niet kennen: Bart was in de tachtiger en negentiger jaren wijkpredikant in de CTK en hij leeft nog steeds mee met zijn vroegere gemeente. Niet zo lang geleden is in *Samenspel* nog een reeks bijdragen van zijn hand verschenen met als onderwerp *Humor in de kerk*. Naast de nieuwjaarswensen van hem en zijn vrouw lanceert hij deze keer een leuk idee voor een nieuwe rubriek waarbij hij zelf de 'aftrap' verzorgt. Het gaat in deze rubriek om '*Uw favoriete gedicht*' en de reden waarom u zich door dat gedicht aangesproken voelt. Een rubriek waarbij het nu eens niet moeilijk zal zijn om volmondig 'ja' te zeggen als uw medewerking gevraagd wordt. Het gaat in deze rubriek namelijk niet alleen om religieuze gedichten! En wie is er in zijn of haar leven nu nog nooit een mooi gedicht (of lied) tegengekomen? Toch willen we het u nu ook weer niet te makkelijk maken. Aan deelname zijn twee voorwaarden verbonden. De inzending moet vergezeld gaan van een motivering waarom u zich door dit gedicht of lied aangesproken voelt en u moet iemand zien te vinden die het volgende gedicht voor zijn of haar rekening neemt. Niet al te moeilijk, toch? Doet u mee als het u gevraagd wordt? Zie blz. 20.

Ik kom nog even terug op de nieuwjaarswensen. Ik heb er in de kerk verschillende gehoord die naast gezondheid en geluk betrekking hadden op *Samenspel*. En dat was fijn om te horen. Maar bij nieuwjaarswensen horen ook goede voornemens. En ook die zijn er met betrekking tot *Samenspel*. De belangrijkste is wel dat we ons blijven inspannen om u bij het wijkblad te betrekken. Ideeën zijn er volop. Ze leveren niet altijd het gewenste resultaat, maar ach, de aanhouder wint. Zo heeft de oproep van Adriaan Sala aan het eind van zijn column in het vorige nummer tot nu toe nog geen enkele reactie opgeleverd. Toch geven we in dit nummer alvast een aanzet voor een nieuwe serie met de titel 'Bijbelse raadsels ...' (blz. 13). Het is aan u als lezer van *Samenspel* of deze eerste aflevering een vervolg gaat krijgen.

Verder staat er een nieuwe serie artikelen op stapel waarin wat minder bekende activiteiten in de kerk en in onze gemeente voor het voetlicht gehaald worden. We starten in dit nummer met een artikel over 'dovenpastoraat' en voor volgende maand ligt een aflevering op de plank over 'diaconaat'. Suggesties voor meer onderwerpen zijn van harte welkom.

Met hartelijke groet,
Henk Hospes

Inhoud

ACTIVITEITEN:

- 9 Musical: Ester die Hadassa heette
- 10/19 Doopcollage
- 12 Dining & Wining
- 12 Samen groeien geeft houvast – verslag beleidsavond
- 15 Agenda
- 15 Uit de Kerkenraad
- 21 Van de ZWO: op reis met Kerk in Actie
- 22 De Christenvrouw: zendingswerk in China

COLUMNS:

- 11 Zo zou je kunnen geloven – Martine ten Hoopen
- 16 Overdreven – Adriaan Sala

DIVERSEN:

- 9 Gebed
- 13 Bijbelse raadsels ...
- 20 Mijn favoriete gedicht – Bart Baak
- 22 Ander werk: doven horen erbij!
- 24 Bombardement 70 jaar: het verhaal gaat verder

VASTE RUBRIEKEN:

- 4 Meditatie – ds. Ruud Stiemer
- 5 Giften
- 6 BerichtenBus – ds. Berit Bootsma
- 7 Gemeente(mee)leven
- 8 TeamGeest – ds. Ruud Stiemer
- 13 Van zondag tot zondag
- 14 Kerkdiensten – overzicht
- 19 Collectiedoelen
- 26 Cryptogram

Zomaar een wijsheid

De ruiter is op zijn paard veel indrukwekkender dan ernaast.

Toon Hermans

Het volgende (maart) nummer komt donderdag 26 februari van de drukker. Kopij kunt u tot uiterlijk woensdag 11 februari a.s. inleveren bij: **Greet Hulshof** of per email: samenspel@ctkerk.nl
U kunt daarin alle activiteiten laten opnemen tot 1 april 2015.

Gods wil?

Meditatie

Uw wil geschiede gelijk in de hemel alzo ook op de aarde

Matteus 6 : 10

Als mensen zeggen: "Het is Gods wil", dan moet je oppassen. Als mensen zeggen: "Ik voer de wil van God uit", dan moet je op je hoede zijn. We hebben immers in Parijs gezien wat dat voor gevolgen kan hebben: doden en gewonden op het redactiekantoor van het tijdschrift *Charlie Hebdo* en in de joodse supermarkt. Het zijn echter niet alleen de islamitische terroristen die claimen 'Gods wil' te doen. Ook in het 'christelijke' westen werd en wordt van Gods wil gesproken. Politici en predikers zeggen dan dat God aan onze kant staat of hebben het over 'Gods own country'. Dat alles maakt het spreken over 'Gods wil' tot een hachelijke onderneming.

Ook Jezus spreekt hierover. Hij leerde ons nota bene bidden: "Uw wil geschiede gelijk in de hemel alzo ook op de aarde." Elke keer als we het *Onze Vader* bidden, klinken deze woorden. Wat bedoelde Jezus met deze bede? Wat verstond hij onder de wil van God?

Voordat we dat kunnen beantwoorden, willen we eerst kijken welke vraag er in deze bede nu aan God gesteld wordt. In het gebed vragen we Hem: "Laat uw wil gebeuren op aarde. Wat in de hemel vanzelfsprekend is, mag dat ook op aarde gestalte krijgen." Het is een verzuchting, een roep om hulp. Op aarde bakken we er namelijk niet veel van. Alle goed bedoelde pogingen om recht en vrede te brengen, stranden uiteindelijk weer door onze onwil en ons onvermogen. In het '*Onze Vader*' roepen we daarom God op om Zelf zijn wil te laten gebeuren. We vragen Hem om Zelf het werk ter hand te nemen. Echter, die bede doet tegelijkertijd een appel op ons. God doet zijn werk namelijk niet buiten ons om. Hij doet het niet zonder ons. Als we bidden: "Uw wil geschiede", dan vragen we tegelijkertijd: "laat uw wil gestalte krijgen in en door ons heen".

Terug naar de vraag: Wat bedoelde Jezus met 'Gods wil'? Wat wil Hij voor ons en onze wereld? Het antwoord op die vraag wordt in feite in het *Onze Vader* zelf gegeven. God wil dat zijn naam geheiligd wordt, en dus niet dat wij zijn naam voor ons karretje spannen. God wil dat zijn Koninkrijk komt, en niet dat we onze eigen koninkrijkjes in stand houden. God wil dat zijn wil gestalte krijgt en niet dat we onze eigen wil aan anderen opleggen. Als dat verlangen van God daadwerkelijk gestalte krijgt op aarde, dan zal er brood zijn voor iedereen, elke dag; dan zullen we leven vanuit vergeving; dan zullen we elkaar vergeven; dan laten we ons niet meeslepen door het kwaad, maar ervan verlost zijn.

Wat Jezus ons leerde bidden, heeft Hij zelf ook gebeden toen Hij vlak voor zijn arrestatie worstelde met zijn gevoelens van angst. In de hof van Getsemane bad Hij: "Vader, als het niet mogelijk is dat deze beker aan mij voorbijgaat zonder dat ik eruit drink, laat het dan gebeuren zoals U het wilt." In de oude vertaling staat hier: 'uw wil geschiede'. Daarmee bidt Jezus: "Als dit de weg is waarop uw naam geheiligd wordt, en waarop uw rijk komt; als dit de weg is waarop uw wil geschiedt en dagelijks brood wordt gedeeld; als dit de weg is waarop mensen vergeving ontvangen en elkaar zullen vergeven, en bevrijd zullen worden van het kwaad.....laat mij dan die weg gaan." Daar in de tuin wordt dui-

delijk dat de bede 'uw wil geschiede' tevens een uiting van overgave en toewijding is. Als uit het *Onze Vader* inderdaad duidelijk wordt wat Gods wil voor ons en onze wereld is, waarom gaat het dan steeds weer mis? Waarom leidt 'Gods wil' tot dwang en tot geweld? Waarom zetten steeds opnieuw mensen Gods wil naar hun hand? Het komt doordat we telkens weer vergeten dat het om een gebed gaat. Jezus leerde ons te bidden om Gods wil. Waar dat uit het oog verloren wordt, gaat het mis! Waar niet meer gebeden wordt om Gods wil, daar wordt het tot een pakketje regels dat we onszelf en de ander kunnen opleggen. Als we niet langer vragen naar zijn wil, daar wordt het tot een 'format' dat we op elke willekeurige situatie menen te kunnen plakken. Waar dat gebeurt, gaat het niet langer om Gods wil, maar om onze eigen wil. Dat is levensgevaarlijk. Letterlijk!

Jezus echter leerde ons te bidden om Gods wil. Het moet een bede blijven! We moeten er om blijven bidden, ernaar blijven zoeken. Als we dat doen, dan kan het gebeuren dat God in ons en door ons heen aan zijn wil gestalte geeft. En wanneer dat gebeurt, is het geen verdiensten onzerzijds, maar is het louter genade.

Tenslotte. In de dagen na de aanslagen in Parijs zeiden verschillende mensen in de kerk tegen me: "Hoe moet je reageren?" "Je voelt je machteloos". "Het komt allemaal erg dichtbij." Het zijn herkenbare gedachten. Ik denk echter dat we tegen alle religieus geweld in het *Onze Vader* moeten blijven bidden. We bidden het als een verzuchting: "op aarde redden we het niet." We bidden het ook als een protest tegen allen die Gods naam voor hun karretje spannen. Echter, we bidden het ook als een daad van overgave en toewijding aan de Heer, opdat zijn wil in ons leven gestalte krijgt: die zachte onstuitbare kracht die liefde is.

*O Gij die wilt ontmoeten,
wie vragen naar uw wil,
zie hoe wij aan uw voeten
zitten en luisteren stil.
Geef dat tot U, o Heer,
't woord van uw welbehagen
niet ledig wederkeer',
maar dat het vrucht mag dragen,
uw grote naam ter eer.*

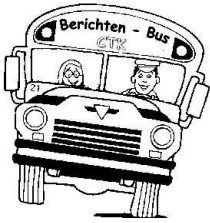
(lied 313 : 5)

ds. Ruud Stiemer

Giften

ontvangen	via Nettie Witte van mevr. S.	€ 30 voor de wijkkas
	via Coby van Veen van mevr. K.	€ 10 voor <i>Team Meeleven</i>
	via Wim Leenen van mevr. V.	€ 20 voor <i>Team Meeleven</i>
	via Wim Leenen van mevr. Van L.	€ 50 voor de eindejaarscollecte CTK
	via ds. Ruud Stiemer	€ 25 voor de diaconie
		€ 40 voor de wijkkas
		€ 50 voor de wijkkas

Alle gevers hartelijk dank!

BerichtenBus

'Je suis Charlie' klonk het de afgelopen weken door de straten van Europa. Overal was er oprechte verontwaardiging over de brute en gewelddadige overval op de redactie van *Charlie Hebdo* en het spoor van geweld dat er in de dagen erna werd getrokken. Niet zomaar geweld, maar geweld uit naam van God. Mensen

voelen zich bang en bedreigd, door de islam, IS of terrorisme in het algemeen. Dat wordt versterkt doordat je je als persoon of land bijna niet kan beschermen tegen dit soort individuele acties.

Als kerk staan we met beide benen in deze tumultueuze wereld. De dreiging en de angst laat ons niet onverschillig, maar voelen we misschien ook wel diep in ons eigen hart. Toch is de boodschap van het Evangelie dat die angst niet het laatste woord moet hebben in ons midden. Het *Cross of Nails* dat op onze avondmaalstafel staat herinnert ons wekelijks aan de boodschap van vrede en verzoening. Een weerbarstige en o zo moeilijk boodschap die de wereld zo hard nodig heeft.

LEZING REV. DAVID STONE: VERZOENING

Zoals u verderop in *Samenspel* kunt lezen, komt rev. David Stone over uit Coventry, Groot Brittannië. De aanleiding hiervoor is het bombardement van Bezuidenhout, dit jaar 70 jaar geleden. David Stone is betrokken bij de gemeenschap van het *Cross of Nails* in Coventry. In die hoedanigheid komt hij op zaterdagmiddag 28 februari een lezing houden over de betekenis van verzoening in 2015. U bent van harte uitgenodigd om deze lezing bij te wonen en over het onderwerp mee te praten.

HERDENKING BOMBARDEMENT

Op zondag 1 maart is de eigenlijke herdenking van het bombardement. Om 10 u is de kerkdienst in onze eigen *Christus Triumfatorkerk*. Hierbij zullen vertegenwoordigers van diverse organisaties en overheidsinstanties aanwezig zijn.

Na de dienst is om 12 u de kranslegging bij het monument op de hoek van de Maria-laan en de Juliana van Stolberglaan. Aansluitend is om 12.45 u het herdenkingsconcert in het *Koninklijk Conservatorium*. De toegang voor dit concert is gratis.

BORREL VOOR STUDENTEN

Met de nieuwbouw in het stationsgebied zijn er veel studenten overgeschreven naar onze gemeente. Om kennis te maken met deze doelgroep en te kijken wat wij als *Christus Triumfatorkerk* voor hen kun-

nen betekenen zijn we de samenwerking aangegaan met ds. Joline van Poppel. Zij is de studentenpredikant in Den Haag. Op donderdag 12 februari organiseren wij een borrel in een cafe in de wijk. De studenten die in ons ledenbestand staan, gaan wij hiervoor uitnodigen. Wij hopen op een paar mooie ontmoetingen.

GESPREK MET KRUISPUNTGEMEENSCHAP

In het vorige nummer van *Kerk in Den Haag* stond een artikel over de Kruispuntgemeenschap. Eens in de 14 dagen organiseert deze gemeenschap een viering in de kapel van verpleeghuis *Florence* in Mariahoeve (Hofzichtlaan). Als kerkenraad zijn wij in gesprek met bestuursleden en bezoekers van deze diensten. Binnenkort is het volgende gesprek onder andere over de verhouding tussen de *Christus Triumfatorkerk* en de *Kruispuntgemeenschap*. Zodra er iets te melden valt, hoort u van de kerkenraad.

THEE MET DE DOMINEE: ZORG OM ZORG

In het najaar is er twee keer een 'thee met de dominee' geweest. Aangezien dit erg gezellige bijeenkomsten waren met goede gesprekken, is het plan opgevat om dit vaker te organiseren. De eerstvolgende 'thee met de dominee' is op donderdag 19 februari. De middag begint om 14.30 u en wordt gehouden in zorgcentrum *Landscheiding*, Isabellaland 150.

Het thema van de middag is 'Zorg om zorg'. Er is sinds 1 januari 2015 veel veranderd in de zorg. Al die veranderingen kunnen ertoe leiden dat we ons zorgen gaan maken over de toekomst van onze zorg. Samen met Mark van der Laan, geestelijk verzorger in *Landscheiding*, wil ik stilstaan bij de veranderingen. Niet alleen praktisch maar ook het verdiepende gesprek met elkaar hierover aan te gaan: wat betekent het om (meer) afhankelijk te worden van de zorg door anderen?

Iedereen is van harte welkom bij deze middag, ook als u niet in Mariahoeve woont. Opgeven kan bij ondergetekende.

CURSUS 'OEFENEN IN LEVENSKUNST'

In het voorjaar, de precieze data zijn nog niet bekend, zullen we in het kader van het project JP de cursus 'oefenen in levenskunst' organiseren. Het is een workshop die je op het spoor zet van levenskunst door vragen te stellen als: 'Wat is levenskunst voor jou?', 'Welke dromen en verlangens leven in jou?' of 'Welke stap ga

jij morgen zetten?'. Vooral Een 'doe' cursus van drie avonden met veel praktische oefeningen.

We putten uit sociale wetenschappen en uit christelijke spiritualiteit. De enige voorwaarde om mee te doen is belangstelling voor het onderwerp. Deelnemers bepalen zelf wat voor hen van waarde is.

Je zult hier zeker nog meer over horen, maar mocht je nu al interesse hebben dan kan je je melden bij ondergetekende.

40 DAGENTIJD KALENDER

Samen met de *Duinzichtkerk* maken we dit jaar een veertigdagentijd kalender. De teksten en afbeeldingen hiervoor zijn aangedragen door gemeenteleden van beide kerken. Vanaf 8 februari zal de kalender tegen een kleine vergoeding beschikbaar zijn. Een mooie manier om toe te leven naar Pasen!

Met hartelijke groet,
ds. Berit Bootsma

Gemeente(mee)leven

Mevr. Vermeer verbleef al enkele maanden in het verpleeghuis. We wensen haar veel zegen toe op haar nieuwe plek.

Op 4 december jl. is geboren Andrea Paola Theresia Kaai, dochter van Geran en Gienke Kaai-Talsma en zusje van Konraad en Ruthy. We willen hen van harte feliciteren met dit nieuwe leven in hun midden.

Ida Kwaak is voor pijnbestrijding en onderzoek op genomen in HMC Westeinde, 11^e verdieping, k. 095. We wensen haar veel sterkte toe.

Bedankt (1)

Beste gemeente,

Zondag 30 november mocht ik tot mijn verrassing de bloemen uit de kerk in ontvangst nemen als welkom en groet van de *Christus Triumfatorkerk*. Ik werd er blij van. Hartelijk dank hiervoor!

Met vriendelijke groeten van

C.M. van der Leeden

TeamGeest

GEDOOPT

Als deze editie van *Samenspel* uitkomt, dan ligt de doopzondag van 25 januari al achter ons. In deze dienst werd Ezra Cole Anderson – van der Bom gedoopt, zoon van Arie-Jan van der Bom en Kristin Anderson, De Carpentierstraat 186, 2595 HM. Samen met Ezra (8 jaar) en zijn ouders is de dienst voorbereid en hebben we liederen en teksten uitgekozen. Tijdens de dienst heeft Ezra vlak voor het moment van de doop zelf de doopvraag beantwoord. Zijn ouders hebben daarna de gelofte gedaan om hun zoon voor te gaan op de weg die de Heer ons gebaad heeft. Tenslotte is hij door de gemeente verwelkomd met de woorden: “Welkom kind van God, welkom in de kerk van Christus, wereldwijd en in ons midden.” Het was voor Ezra, voor zijn ouders, voor de familie en de gemeente een feestelijke dienst.

VEERTIGDAGENTIJD EN PASEN

Vanaf woensdag 18 februari, Aswoensdag, zijn we met Jezus onderweg naar Jeruzalem. We volgen zijn weg van lijden en sterven. Het is een tijd van bezinning: bezinning op het lijden van Jezus, van de medemens, maar ook op ons lijden aan ziekte en zorg. Het is ook een tijd van zelfreflectie: hoe leven wij? Waar zijn we mee bezig? De veertigdagentijd is een periode waarin we pas op de plaats maken en de confrontatie aangaan. We doen dit echter niet zonder hoop. Achter de horizon gloort het licht van Pasen reeds. Het licht van de opstanding geeft ons moed om onze tocht te vervolgen. Graag wens ik u een ‘beziningsvolle’ veertigdagentijd toe!

START BELIJDENISGROEP

Iedereen die gelooft, begint daarmee dankzij anderen. Je ouders laten je dopen. Of meelevende mensen maken je attent op een kerkelijke gemeente. Je merkt dat het je niet loslaat. Zo raak je zelf betrokken en gaandeweg ga je meedoen. Vroeg of laat komt er dan een moment dat je je gaat afvragen: “Is dit geloof ook mijn geloof? Geloof ik het wel? Of geloof ik het zelf?” Belijdenis doen is (met dankbaarheid voor die anderen) het geloof voor eigen rekening nemen. Een waardevolle stap; goed om samen over na te denken, ook als je nog geen besluit hebt genomen, maar er wel meer over wilt weten. Begin

februari gaat de kring van start. In een aantal avonden bespreken we de kernpunten van het christelijk geloof. Na de serie van zes avonden is er gelegenheid om belijdenis te doen. Dit zal plaatsvinden op een zondag, in de kring van de gemeente. De datum zal in overleg gekozen worden. Wil je meedoen? Geef je dan op bij ondergetekende.

FUSIE PAROCHIES DEN HAAG-NOORD

Op 1 januari jl. zijn de zes parochies van Den Haag Noord, namelijk de *Heilige Agnes*, de *Heilige Antonius Abt*, de *Heilige Jacobus de Meerdere*, de *Heilige Driekoningen*, de *Heilige Ignatius* en de *Heilige Willibrord* samengevoegd tot een parochie ‘Den Haag-Noord’ met de naam ‘Maria - Sterre der Zee.’ De nieuwe parochie wordt geleid door het nieuwe parochiebestuur. De pastorale zorg is toevertrouwd aan het pastoraal team. Op vrijdag 30 januari worden de pastoor en de overige leden van het pastoraal team tijdens een pontificale eucharistieviering in de parochiekerk *H. Jacobus de Meerdere* geïnstalleerd door de bisschop van Rotterdam, mgr. Hans van den Hende. We wensen de pastoor, het pastorale team en de leden van de gefuseerde parochie van harte Gods zegen toe.

Met een hartelijke groet,
ds. Ruud Stiemer

Musical

Achter de schermen is hard gewerkt aan het schrijven van de musical en de financiering ervan. Het project kan doorgang vinden en nu doen we een beroep op jouw/uw talenten bij:

Ester die Hadassa heette

Een Joods weesmeisje doet haar uiterste best een zo onopvallend bestaan op te bouwen in een vreemd land, maar komt tegen wil en dank toch in de schijnwerpers te staan als de koning haar tot zijn vrouw maakt.

De musical is gebaseerd op het Bijbelboek *Ester* en zal eind mei minimaal twee keer worden uitgevoerd in de *Christus Triumfatorkerk* en in de *Duinzichtkerk*. Er zal geoeft worden op dinsdagen of woensdagen in februari, maart, april en mei.

Op zaterdag 17 januari heeft er een eerste bijeenkomst plaatsgevonden voor alle mensen die zich voor het project hebben opgegeven. Vanuit de projectgroep *Musical* waren aanwezig Bo Rodenhuis (zakelijke leiding), Martijn Breeman (artistieke leiding, auteur) en Aubrey Snell (regisseur).

We zijn blij dat zoveel mensen zich al hebben opgegeven om mee te doen en dat we nu echt van start kunnen gaan! Mocht u zich alsnog willen aanmelden of andere vragen of opmerkingen hebben dan kunt u contact opnemen met:

Bo Rodenhuis (0703458117 / borodenhuis@hotmail.com) of
Martine ten Hoopen - van Krieken (martinevankrieken@gmail.com).

Met vriendelijke groet,
Projectgroep Musical DZK/CTK

Gebed ...

*Al waren onze monden vol van zang
als de ruisende zee,
al waren onze lippen vol lof
als de onmetelijke ruimte,
al straalden onze ogen
als de zon en de maan,
al waren onze armen uitgespreid
als de vleugels van een arend in de lucht,
al waren onze voeten licht
als die van herten,
dan nog zou dat niet voldoende zijn
om u te kunnen danken.*

Vrije bewerking van tekst uit het *Joods gebedenboek*
ingezonden door Ida Kwaak

**Heilige doop
14-12-2014**

**Jacob Wouter Johannes
Hoitsma (7-10-2014)**

**Lucas Pieter Constatijn
Jobsen (8-8-2014)**

Zo zou je kunnen geloven

Op vrijdagmiddag drinken mijn collega's en ik vaak een borrel om het weekend in te luiden, ook wel bekend als de 'vrijmibo'. In mijn vorige team waren veel teamleden al op vrijdag vrij en werd dit borreltje dan ook op de donderdagavond genuttigd. Voor mij niet handig, want donderdagavond is ook de avond waarop onze driewekelijkse gespreksgroep *Geloven* van de CTK plaatsvindt. Vaak kon ik dan ook niet tot de laatste slok blijven en werd ik in het dilemma geplaatst hoe ik mijn verdere avondbesteding zou toelichten: "Nee bedankt, voor mij geen wijntje meer, ik ga nu echt naar mijn gespreksgroep *Geloven!*". In het gezelschap van mijn collega's klinken die woorden op eens alsof ik samenkom met lotgenoten om ervaringen te delen over een moeilijk thema uit het leven - typisch, eigenlijk is dat ook een beetje wat we doen. En de term 'geloven' brengt aan de lunchtafel soms ook bepaalde vooroordelen en stereotyperingen met zich mee waar ik liever niet mee wordt geassocieerd. Kortom, best lastig en daarom kies ik vaak voor de makkelijkste weg, namelijk dat ik ook nog een andere borrelafspraak heb, want dat doen we immers ook bij ons groepje.

Blij was ik dan ook om in de vorige *Samenspel* te lezen dat ik niet de enige ben die over dit soort zaken met de mond vol tanden staat. Marieke – overigens ook lid van onze gespreksgroep - beschreef in haar column hoe zij soms in verlegenheid wordt gebracht wanneer zij iets over haar geloof onder woorden probeert te brengen. En het toeval wil dat juist dat thema in dezelfde gespreksgroep *Geloven* naar voren komt. Afgelopen donderdag zijn we begonnen het boekje *Zo zou je kunnen geloven* van Maarten Wisse samen te bespreken. Wisse beschrijft in dit boek dat hij, zelfs als theoloog, het ook moeilijk vindt om aan anderen antwoord te geven op de vraag waar het christelijk geloof voor staat. Hij denkt dat dit komt omdat christenen in elke tijd en op elke plaats steeds weer opnieuw betekenis, zin en heil ontdekken in de persoon van Jezus Christus. En aangezien iedere tijd andere vragen en andere behoeften aan betekenis heeft, is geloven een voortdurende zoektocht naar het verstaan van de boodschap. De moeite om dit aan anderen uit te leggen, weerspiegelt de afstand tussen de oude boodschap en de moderne verstaander. En hoe minder mensen bekend zijn met de christelijke traditie, des te moeilijker is het om uit te leggen welke betekenis het geloof heeft.

De komende weken gaan wij vier vormen van christendom verkennen om te analyseren welke betekenis wij sterk vinden en wat minder van betekenis is geworden. Hopelijk helpt dit ons verder om bewust te zijn wat geloof voor ons is en kunnen we het vervolgens ook beter verwoorden. Wisse heeft voor mij in de inleiding al een belangrijk antwoord gegeven: 'Je gaat niet geloven omdat je het begrijpt, maar je wilt graag iets van je geloof begrijpen omdat je al gelooft. Je hebt op een of andere manier een band met God, meer of minder bewust.' Ik ben heel benieuwd of wij na de laatste avond beter in staat zijn om verder woorden te geven aan de zin en inhoud van geloven. Maar ach, door een reorganisatie zit ik nu in een team waar weer gewoon op vrijdagmiddag geborrel wordt, dus dat probleem is hoe dan ook opgelost!

Martine ten Hoopen

Dining & Wining

Dining & Wining zijn 'borrels' die georganiseerd worden door en voor jong professionelen. Doel: in een gezellige sfeer kennismaken / contact onderhouden met andere jonge mensen van de kerk en/of uit de wijk. Er is altijd een activiteit zoals bijvoorbeeld een spel of een discussie. Iedereen tussen de ongeveer 25 en 45 jaar is van harte welkom. Graag nodigen we je uit voor de komende *Wining & Dining* op vrijdag 13 februari om 20 u. Deze ongeluksdag vraagt om een passend thema: Freaky Friday
Naast het gezellig borrelen staat er weer een leuke 'spannende' activiteit op het programma.

Locatie: Peter en Juliette,

Kosten: vrijwillige bijdrage (richtlijn EUR 5, = p.p.)

Informatie en opgave: Mirjam Goudart, mkjansen@hotmail.com

Ook je buren, vrienden, collega's etc. zijn van harte welkom. Laat je even weten of je komt? We hopen je te zien!

Groetjes,
Soozy, Ivora, Peter en Mirjam

Samen groeien geeft houvast

Vervolg beleidsavond 19 maart

Arjan Brak

Dinsdag 11 november jl. is er een zeer vruchtbare avond geweest over de ambities die we als kerk met elkaar hebben en die we uiteindelijk willen vertalen in een nieuw beleidsplan. Dat klinkt misschien saai en een tikje ambtelijk, maar het tegendeel is waar! De opkomst was prima. De ongeveer dertig aanwezige gemeenteleden zijn in werkgroepjes uiteengegaan. Omdat de werkgroepleden een korte presentatie moesten houden over hun ideeën, werd het een levendige en rijk gevulde avond.

Een willekeurige greep uit de onderwerpen en thema's die werden benoemd:

- ✓ in de werkgroep 'eredienst' werd weer gedroomd over de terugkeer van de cantorij;
- ✓ bij 'pastoraat' werd de conclusie getrokken dat het ook gaat over het verzorgen van pastorale hulp onder elkaar;
- ✓ de werkgroep 'jeugd' kwam tot de ontdekking dat ieder kind telt, dus ook als het er maar een is;
- ✓ de 'jonge professionelen' gaan gewoon lekker door met hun 'wining & dining' en organiseren een kloosterweekend;
- ✓ er komen thema-avonden in het kader van 'vorming en toerusting', juist om verdieping met elkaar te zoeken;
- ✓ we moeten leren van activiteiten die andere kerken organiseren (denk aan de *Boskand*);
- ✓ blijvend aandacht voor het onderhoud en beheer van onze kerk
- ✓ en we willen als kerk natuurlijk ook niet achterblijven op social media.

Kortom, ons hart voor elkaar, voor onze kerk en voor het verhaal dat we te vertellen hebben, ging weer harder kloppen. Voelt u zich geroepen hier verder met elkaar verder over te praten? Noteer vast in uw agenda: woensdagavond 11 maart 20 u.. Nadere informatie volgt, maar wees welkom. Want, zoals een werkgroepje het zo mooi formuleerde: samen groeien geeft houvast.

Van Zondag tot Zondag

*In deze rubriek vindt u nadere informatie over de vieringen in de komende periode. Over de ontbrekende zondagen is geen nadere informatie bekend. Een volledig (be-
noopt) overzicht van de kerkdiensten vindt u op de volgende bladzijde.*

Zondag 8 februari staat in het teken van het Heilig Avondmaal. We willen met elkaar de maaltijd van de Heer vieren. Daarvoor lezen we het verhaal over Jezus die bij Levi, een tollenaar, voor het eten wordt uitgenodigd (Marcus 2 : 13-22). Een tekst die veel zegt over wie aan de tafel van Jezus welkom is.

In de dienst van **zondag 15 februari**, laatste zondag van Epifanie, kiezen we voor de alternatieve lezing die het Bijbelleesrooster ons aanbiedt: Kolossenzen 3 : 5-17.

Zondag 22 februari is de eerste zondag van de veertigdagentijd. We staan dan stil bij de weg die Jezus gaat richting Jeruzalem, zijn lijden tegemoet.

Zondag 1 maart staat in het teken van het bombardement op Bezuidenhout op 3 maart 1945. Dit jaar is het 70 jaar geleden dat er per vergissing door de geallieerden dood en verderf werd gezaaid in Bezuidenhout. In een bijzondere dienst zullen we bij dit feit stil staan, maar juist ook bij de boodschap van vrede en verzoening waaraan het *Cross of Nails* ons iedere keer herinnert. De voorgangers in de dienst zijn rev. Andrew Gready van de anglicaanse *St. Johns and St. Philips* in Den Haag, ds. Berit Bootsma en rev. David Stone uit Coventry. Medewerking aan deze dienst zal verleend worden door het Lidu nakoor en het koor van *St. Johns and St. Philips*.

Bijbelse raadsels

Dichtgevroren zee (Job 37 & 38)

Adriaan Sala

De schrijver van het boek Job beschikt over een kennis van zaken die mij hogelijk verbaast, want hij laat een van de Job's vrienden zeggen: *Uit Gods adem vormt zich ijs en de uitgestrektheid van de zee bevriest.*

En God zelf antwoordt Job met o.a.: *Uit welke schoot wordt het ijs geboren, wie baart de rijp van de hemel, wanneer de wateren stollen, hard als steen, wanneer het oppervlak van de zee bevroren raakt?*

Als zoiets in Noorse sagen wordt genoemd, ligt dat voor de hand, maar voor iemand die waarschijnlijk alleen bekend was met de Negev-woestijn en omgeving, de streek waar het verhaal over Job zich zou hebben afgespeeld, is dit hoogst opmerkelijk! Je zou bijna veronderstellen dat Job ook een niet genoemde Eskimo-vriend moet hebben gehad, want hoe komt iemand uit Israël aan kennis over het ijskoude noorden? Intuïtie, inspiratie of anderszins?

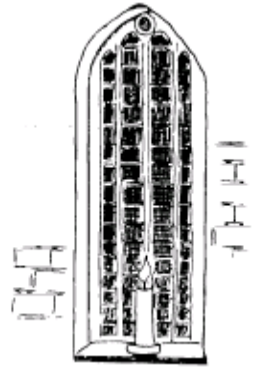
Hebt u bij het lezen van de Bijbel ook wel eens gedacht: "He, hoe kan dat nou?" Laat het ons weten, misschien zit er een leuke serie in.

Kerkdiensten

Een beknopt overzicht. Voor nadere informatie zie de rubriek *Van zondag tot zondag*.

Elke zondag creche en kindernevendienst

<u>februari:</u>	<u>voorganger:</u>	<u>organist:</u>
1 10 u	ds. Michiel de Leeuw	Arie Kraaijeveld
8 10 u	ds. Berit Bootsma	Danny Spaans
15 10 u *	ds. Ruud Stiemer	Christian Hutter
22 10 u	ds. Ruud Stiemer	Arie Kraaijeveld
<u>maart:</u>		
1 10 u	rev. Andrew Gready, rev. David Stone, ds. Berit Bootsma	Arie Kraaijeveld

* de *Werkgroep Wereldwinkel* is met een stand aanwezig in de hal van de kerk.

Kerkdiensten in Landscheiding

<u>februari:</u>	<u>voorganger:</u>
8 14.30 u	ds. Hanny van der Stelt (Heilig Avondmaal)
22 14.30 u	dhr. Mark van der Laan

Doopzondagen 2015

De eerstvolgende doopzondag is:

- 19 april 2015

De volgende doopzondagen in 2015 zijn:

- 21 juni,
- 6 september
- 8 november

Wilt u van deze mogelijkheid gebruikmaken dan kunt u (graag minimaal vier weken van tevoren) contact opnemen met een van de wijkpredikanten.

Bedankt (2)

Lieve mensen,

De onderzoeken die ik de afgelopen maanden tijdens mijn ziekte heb ondergaan, hebben geen verontrustende bijzonderheden opgeleverd. Enerzijds stelt me dat wel wat gerust. Aan de andere kant blijven de zorgen daar de klachten – hoewel verminderd – niet weg zijn. Toch ben ik erg dankbaar voor de belangstelling die ik vanuit onze gemeente heb mogen ontvangen. Dat doet me bijzonder goed en ik wil jullie hiervoor dan ook hartelijk bedanken.

Elly Spaans

Agenda

(Voor zover niet anders is aangegeven vindt een en ander plaats in de Christus Triumfatorkerk)

Elke donderdag van 13.30 – 16 u: Handwerkclub

Elke vrijdag van 13 tot 14 u spreekuur ds. R.E. Stiemer in de kerk.

Elke vrijdag om 18 u: *Maaltijdproject* (kosten: € 7,-)

Opgave: uiterlijk de voorafgaande woensdag bij Irene de Groot: tel. 070-383.58.04.

Elke 3^e dinsdag van de maand vanaf 13 u.: stilteactie tegen de armoede op het Plein

februari:

4	20.00 u	Bijbelkring <i>Via Biblia</i> o.l.v. ds. Berit Bootsma
12	12.30 u	Lunchpauzeconcert
12	19.00 u	Studentenborrel – zie <i>Berichtenbus</i>
12	19.30 u	Bijbel- / gebedsgroep o.l.v. ds. Ruud Stiemer
13	20.00 u	Dining & Wining - zie blz. 17
17	18.00 u.	Eetgespreksgroep
17	19.45 u.	Moderamen
19	14.30 u	Thee met de dominee (Landscheiding) – zie <i>Berichtenbus</i>
24	20.00 u	Stuurgroep Combinatie Haagse Hout
25	20.00 u	Bijbelkring <i>Via Biblia</i> o.l.v. ds. Berit Bootsma
26	12.30 u	Lunchpauzeconcert
28	16.00 u	Lezing rev. David Stone: <i>Verzoening anno 2015 (blz. 25)</i> <i>Anglicaanse kerk</i> aan de Ary van der Spuyweg 1 te Den Haag

maart:

1	12.00 u	Kranslegging monument hoek Marialaan/Jul. v. Stolberglaan
---	---------	---

Uit de kerkenraad ...

Vergadering januari

Op 13 januari vond de eerste kerkenraadsvergadering van dit jaar plaats. Op de agenda stond onder andere het werkplan van de diaconie voor dit jaar. De diaconie kun je wel omschrijven als *geloof in uitvoering*: mensen helpen die in nood zijn. In onze eigen kerk, daarbuiten en ook wereldwijd. De diaconie en diakenen zie je op veel momenten terug in onze kerk. Het jaarplan geeft de activiteiten aan, zoals collectes, praktische (financiële) hulp verlenen, de 'bloemen uit de kerk' en bijvoorbeeld ook het organiseren van kerstpakketten. Vooral veel doen dus. Er is een knelpunt en dat is dat de ambities hoger zijn dan dat er beschikbare mensen zijn. Interesse om te helpen? Schiet gerust een van de diakenen aan om meer te horen over hun werk.

Verder is er gesproken over het beleidsplan 2015-2018. Elders in *Samenspel* schrijft Arjan Brak hier meer over. We organiseren een gemeenteavond op woensdag 11 maart om 20 u. in onze kerk om u hier meer over te vertellen. Wees welkom!

Tot slot is ook gesproken over vervolgstappen in het samengaan met voormalig *Kruispunt*. Binnenkort is er weer een gesprek met mensen van de Kruispuntgemeenschap.

Bronne Pot, scriba

Overdreven

Een fan van Wilders, ik? Om den drommel niet! En van de Turkse president Erdogan? Net zo min! Hebben die twee, afgezien dat ik ze beiden niet mag, wat met elkaar gemeen? Nee, want het zijn tegenpolen; Wilders mag Erdogan niet en dat geldt andersom krek eender. Dat is wonderlijk, want dan klopt in dit geval het gezegde niet dat luidt: 'De vijand van mijn vijand is mijn vriend' ☺

Waarom mag ik Geert Wilders niet? Niet alleen vanwege z'n extreme standpunten, maar ook door zijn spreektrant; hij overdrijft soms zo. Ik weet natuurlijk wel dat hij een populist is en populisten praten het volk naar de mond en daar hoort kennelijk schromelijke overdrijving bij; dan beklijft wat gezegd wordt beter. Een voorbeeld: '*Een tsunami aan islamisering spoelt over Nederland*'. Zoals uit m'n vorige column bleek, ben ik ook niet zo gecharmeerd van bepaalde aspecten van de islam, maar uit de term 'tsunami' blijkt dat G.W. dat natuurverschijnsel niet vat en dat hij door zich zo uit te drukken al generaliserend een grote bevolkingsgroep, waaronder vele goedwillenden – denk aan burgemeester Aboutaleb - met opzet in een kwaad daglicht stelt. Dat is heel kwalijk.

Een andere keer fulmineerde hij tegen de mogelijke toetreding van Turkije tot de Europese Unie. Persoonlijk zie ik dat op dit moment ook niet zitten, ook door het optreden van Erdogan, maar Wilders vond dat dat niet kon, nu niet en in een miljoen jaar niet! Dan denk ik: "*Geert weet niet waarover hij praat, want hoe lang is een miljoen jaar wel niet?*" Om Wilders' uitspraak van wat context te voorzien: de eerste grote emigratie van Turken naar Anatolie begon circa 1000 jaar geleden. Het moderne Turkije begint met de stichting van de republiek in begin jaren 1920 en dat Turkije is dus nog geen eeuw oud. Dus waar praten we over? Wat tijd betreft over een peuleschil.

Kunnen we ons een miljoen jaar überhaupt indenken? Laten we eens proberen daar achter te komen door andere maatstaven te hanteren. Reken even mee.

Anno Domini - het jaar onzes Heren - is tweeduizend jaar van toepassing. In die twintig eeuwen passeerden achtereenvolgens de revue: de Romeinse overheersing, de Germanen en de Kelten, de opkomst van het christendom, de invallen van Denen & Noormannen, keizer Karel de Grote, het feodalisme, de reformatie, de wetenschappelijke revoluties, de Verlichting, de industrialisatie en tenslotte onze 'moderne tijd'.

Als we die nieuwe meetlat, een periode van tweeduizend jaar, nog eens twintig maal in de tijd terug leggen, dan komen we aan in de wereld van 40.000 jaar geleden.

Je ontmoet daar erg veel natuur en maar heel weinig mensen. De mensen die je tegenkomt verschillen zo op het oog alleen in kleding van jou en mij. Zij missen echter wel de ontwikkeling die wij van geslacht op geslacht doormaakten. Feitelijk is die voorouderlijke mens zich net van zichzelf bewust geworden. Dat weten we omdat die mens toen de eigen hand als sjabloon heeft gebruikt en door er kleurstof overheen te sproeien een afdruk heeft gemaakt op de rotswand van een grot om daarmee uit te drukken: "Dit ben ik!" of 'Hier was ik!'

Die mens maakte toen feitelijk de eerste selfie ...

In die vierhonderd eeuwen die de oermens van ons scheidt, zit heel de menselijke ontwikkeling. In vogelvlucht: van jagen en vissen met knots en speer, vuur maken, naald, draad en het wiel uitvinden, de eerste wetten formuleren, Godsbesef krijgen,

Olympische spelen organiseren, poezie, kruisboog, kanon, boekdrukkunst, slavernij, stoommachine, vliegtuig, gifgas, Solex, maanreizen, computers en mobile telefoon.

En nu komen we waar we wezen wilden: heel die ontwikkeling vond plaats in slechts 4% van een miljoen jaar Kunt u het nog volgen, mijnheer Wilders?

Nu we toch aan het experimenteren zijn met tijdreizen en goochelen met duizenden jaren, laten we dan meteen maar doorgaan naar veel verder terug, de grijze oudheid in en door te gaan naar 'in den beginne' (althans, volgens de wetenschappers).

Om een beetje begrip te krijgen van wat 'tijd' is, maken we eerst even een uitstapje naar het tijdperk van de dinosauriers. Daaraan kwam een abrupt einde toen 66 miljoen jaar geleden een enorm rotsblok uit de ruimte de baan van de moeder Aarde kruiste en de atmosfeer indook. Die meteoriet sloeg met ongekende kracht in. De gevolgen moeten rampzalig geweest zijn (al was er geen mens getuige van): vuurstorm, overstroming, zonsverduistering, honger, dood. Met vele andere diersoorten legden toen ook de dinosaurussen het loodje. Een groot sterven voltrok zich. Een triest einde van een uiterst succesvol tijdperk dat 165 miljoen jaar eerder was begonnen met kleine saurusjes. Pas na 25 miljoen jaar werden de dinosauriers de heersende landdieren, vermoedelijk de grootste die ooit geleefd hebben. De periode dat ze hier dreunend rondstampen duurde dus 140 miljoen jaar. Wat een ontwikkeling en wat een verscheidenheid ontstond er in die tijd! Een ongelofelijk succesverhaal!

Op de puinhopen van de oude wereld, na de meteorietinslag, kwam nieuw leven op. Langzaam konden de warmbloedige dieren die de ramp hadden overleefd het bewind over de aarde overnemen; de leeuw zag kans 'koning der dieren' te worden Tot uiteindelijk, na heel erg lang wachten, de mens schuchter ten tonele verscheen. In dat licht bezien is een miljoen jaar maar een schijntje, een ademtocht. Als je dan het mensdom aanschouwt, wat stellen wij dan helemaal voor?

Terug naar de begintijd van de sauriers, 230 miljoen jaar geleden, om vandaar uit nog verder terug te gaan in de tijd.

Ik ben in het gelukkige bezit van enkele fossielen. Een 'ammoniet'; dat is een uitgestorven schelpensoort van ca. 250 miljoen jaar oud; een 'orthoceras', een schelpdier dat lijkt op een huidig inktvisje, ± 360 miljoen jaar, en een trilobiet van 450 miljoen jaar geleden, een zeedier dat over de zeebodem rondscharrelde en dat wat weg heeft van een heel groot pissebed. Omdat hij zo overdreven oud is, noemen we hem *Geert*.

Die 450 miljoen jaar is een mooie meetlat om mee verder te rekenen, want tienmaal die tijdspanne terug en we bevinden ons in de tijd dat ons zonnestelsel werd gevormd. Dat was dus 4½ miljard jaar geleden. De laatste, heel lange, meetlat.

Want met ruim driemaal die periode – dan kom je op 13,8 miljard jaar – komen we aan bij de oorsprong van alles, de oerknal, het moment waarop het heelal werd geschapen en de tijd begon.

Zo'n enorme gedachtenreis maak je maar zelden, laat staan in zo'n kort stukje tekst; ik word er duizelig van!

Tussen de eerste selfie met het handsjabloon en nu, ligt dus slechts 40.000 jaar.

Als mensdom komen we maar net kijken! Maar in die relatief korte tijd heeft de mens kans gezien heel de aarde in bezit te nemen. Van enkele duizenden personen zijn we in veertig millennia uitgegroeid tot een populatie van meer dan zeven miljard individuen en de groei houdt maar niet op. Eigenlijk hebben we nu al niet genoeg aan die ene aardbol om ons de energie en de grondstoffen te leveren die we denken nodig te

hebben. En waar halen we schoon water en voedsel voor al die mensen vandaan? Blijft er nog plaats over voor echt 'wilde' planten en dieren? Hoelang houden we dit nog vol. Als we ons uiterste best doen hopelijk nog eens 40.000 jaar..... al zou het mij hoge-lijk verbazen als het mensdom dat haalt. En mochten we die mijlpaal, wellicht zwaar gehavend, bereiken, dan bestaat Turkije allang niet meer en de PVV is met Wilders al millennia lang vergeten geschiedenis. Dat laatste is wel een troostrijke gedachte!

Toegegeven: de Bijbel is ook niet altijd wars van een zekere mate van overdrijving. Zo zouden de oerouders rond de 900 jaar oud geworden zijn.

Noach vierde zijn 600^e verjaardag op een zelfgebouwd houten dierentransportschip met passagiersaccommodatie, volgeladen dobberend op een eindeloze zee.

Het volk Israel zou met \pm 1,5 miljoen mensen (meer dan de huidige inwoners van Den Haag en Rotterdam bij elkaar) Egypte hebben verlaten, de woestijn in

Die getallen lijken me aan de hoge kant, maar achter de cijfers zit vermoedelijk meer symboliek dan realiteit. Het doet gelukkig niets af van de zeggingskracht van de verha-
len.

Voor de schrijver van psalm 90 is tijd maar bijzaak; hij overdrijft niet als hij dicht:

"Nog voor de bergen waren geboren, voor u aarde en land had gebaard – u bent, o God, van eeuwigheid tot eeuwigheid."

Adriaan Sala

Bedankt (3)

Beste mensen,

Pas geleden vernam ik van de penningmeester van DMA (*Drieluik Maatschappelijk Actief*) dat er de afgelopen maanden, sinds mijn verhaal in *Samenspel* heeft gestaan, van verschillende mensen uit onze gemeente giften zijn binnengekomen voor mijn project *Zrunva* in Georgie. Dat heeft me bijzonder ontroerd. Ik wil die gulle gevers hartelijk bedanken voor hun betrokkenheid bij de ouderen in Georgie en hun hulp om verbetering aan te brengen in hun leefomstandigheden. Ook de diaconie van onze wijkgemeente heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan dit doel, waarvoor – nogmaals – mijn hartelijke dank. Het geld is inmiddels overgeboekt naar mijn broer, die samen met andere vrijwilligers de doelstellingen aan Georgische kant behartigt.

Ik hoop dat u het niet erg vindt dat ik hieronder nog een keer de bankrekening van DMA vermeld om meer mensen die zich tot dit project aangetrokken voelen in de gelegenheid te stellen een bijdrage te leveren.

Met een hartelijke groet,

Inga Pavliaschvili

IBAN NL 29 RABO 0135 209 773 t.n.v. *Drieluik Maatschappelijk Actief*
Vermeldt er aub bij dat uw gift bestemd is voor de ouderen in Georgie
(Zrunva)! Voor meer info: www.dmazh.nl / telefoon: 0184 613 684

Collectiedoelen

in de komende periode

ZONDAG 1 FEBRUARI: *Kerk in Actie* (werelddiaconaat) – Cashewnoten voor een betere toekomst. Opkomen voor de rechten van inheemse groepen, dat is wat partnerorganisatie Non Timber Forest Production (NTFP) in Cambodja doet. NTFP helpt etnische minderheden om de toegang tot en eigendom over hun land en natuurlijke bronnen te benutten en te beschermen. NTFP startte hiervoor een bijzonder cashewnotenproject in het noorden van het land. In vijf dorpen worden boerengroepen getraind om cashewnoten te produceren, te verwerken en te verkopen. Doel van dit project is om meer inkomen te genereren en de positie en rechten van inheemse groepen in de samenleving te verbeteren.

ZONDAG 8 FEBRUARI: Stichting *Exodus*
Exodus biedt ex-gedetineerden en gedetineerden in de laatste fase van hun straf opvang en begeleiding om hen te helpen hun leven na detentie weer op te bouwen. Dat doet *Exodus* omdat ze weet hoe lastig het voor (ex-)gedetineerden is om dat alleen te doen en omdat ze hen een nieuwe kans gunt. Dit gebeurt onder andere, ook in Den Haag, in tien daarvoor speciaal ingerichte huizen.

Exodus heeft ook een netwerk van vrijwillige maatjes die ex-gedetineerden en gedetineerden begeleiden die niet in een Exodushuis willen wonen, maar wel behoefte hebben aan contact en ondersteuning op hun weg terug naar de maatschappij. Voor meer informatie: www.stichtingexodus.nl

ZONDAG 22 FEBRUARI: *Kerk in Actie* (veertigdagentijd) – Cyclonen en overstromingen in Madagaskar. Jaarlijks treffen cyclonen en overstromingen de oostkust van Madagaskar. In tachtig dorpen in de kuststreek werkt de *Protestantse Kerk van Madagaskar* aan het weerbaarder maken van boerenfamilies tegen de gevolgen van deze rampen. Ze introduceren huizen die gemaakt zijn van bamboe en gewassen die bij droogte of hoog water toch een redelijke oogst geven. Hierdoor zijn de families beter voorbereid op cyclonen en overstromingen. Als een cycloon in de toekomst toch een ramp tot gevolg heeft, kunnen ze er bovendien weer beter bovenop komen.

~~~~~

HEILIGE DOOP
28-12-2014

Hendrik Lucas
Slettenhaar
(31-08-2014)

Mijn favoriete gedicht

De dieren

Zie ook: *Van de redactie*

*De landman gaat, nu de avond is gevallen,
En de arbeid slaapt, voor 't laatst zijn hoeve rond;
Hij keurt het werk der knechts in schuur en stallen,
En als zijn schaduw volgt hem trouw zijn hond.*

*Hij toeft bij 't vee en luistert hoe het ademt;
Rond schoft en horen hangt een warme damp,
Die met een geur van zomer hem beademt,
En in een nimbus nevelt om de lamp.*

*Dan loopt hij tastend langs de ruif der paarden,
Verwelkomd door een dreunend hoefgeklop;
Hij spreekt hen aan, en streelt een ruigbehaarde,
Een speels hem toegesproken manenkop.*

*En als hij eindelijk, rustig na 't volbrachte
De handen boven 't vlamvend houtvuur heft,
Vervult hem nog de ontroerende gedachte
aan wat rondom hem leeft en 't niet beseft.*

*Hij peinst, en leest in 't boek met koopren sloten
Het hoofdstuk uit, dat Noach's tocht beschrijft,
Hoe d'arke met haar simple reisgenoten
Lang op den oeverlozen zondvloed drijft.*

*Gans in het wonderbaar verhaal verloren,
Terwijl hij mijmrend in den haardgloed staart,
Lijkt het hem of, door God daartoe verkoren,
Hij met zijn dieren over 't water vaart.*

Aart van der Leeuw (1922)

Hongerwinter 1944/45. Ik was toen 7 jaar. Ons gezin was in 1942 geëvacueerd van Scheveningen-Duindorp naar het Haagse Bezuidenhout (Pijnacker Hordijkstraat). Het was bitter koud en er was voedselschaarste. Vanuit de Herderinnestraat, destijds het kerke-lijk bureau van de GKO, vertrok een vrachtwagen met zo'n twintig Haagse bleekneusjes aan boord, onder wie mijn een jaar oudere broer en ik. We arriveerden in Aduard (Groningen), waar boeren ons kwamen ophalen. Mijn broer en ik konden niet op een boer-derij. Ik kwam bij de familie Van der Veen in Oostum, zo'n 5 km van Aduard, bekend om

zijn mooie kerkje gelegen op een wierd. Onderaan de wierd lag de boerderij waar ik tot kort na de bevrijding verbleef.

De eerste Groningse woorden die ik hoorde, kwamen uit de mond van de boerin toen zij mij zag: "Och mien laiverd". Verder was er die eerste dag een overvloed van heerlijk eten, dat er na drie happen weer uitkwam, en 's avonds die donkere bedstee.... Ik hield van de koeien in de warme stal en van de paarden en van de boerderij, soms als een ark in nevelen gehuld.

De Groningers hebben mijn leven gered, zeg ik altijd en met de familie Van der Veen - met name met de toen 24-jarige zoon Hielke - hebben we nog altijd contact. Hij is nu 94 jaar en woont in een verzorgingshuis in Bedum.

Op de kweekschool in Den Haag las ik later bij het vak Nederlands het bovenstaande gedicht van Aart van der Leeuw. Ik begreep toen onmiddellijk: dit is "mijn" boerderij in Oostum en de landman (wat een prachtig woord) is Hielke. Sindsdien is het een van mijn lievelingsgedichten en lees ik het telkens tot ontroerends toe.

Bart Baak

E: b.baak77@upcmail.nl

Ik geef de pen voor het volgende gedicht graag door aan Ineke Muller.

Van de ZWO-commissie

OP REIS MET KERK IN ACTIE

In 2015 organiseert *Kerk in Actie* reizen voor jongeren en (jong)volwassenen. Bestemmingen zijn onder andere Ruanda, Indonesie, Israel/Palestina, de Filippijnen en Colombia. Een unieke ervaring, want zo'n reis betekent dat de reizigers logeren bij een gastgezin, een nieuwe cultuur ontdekken en in gesprek raken met mensen over elkaars leven. Ook werken ze mee bij diverse projecten. Geïnteresseerden kunnen zich individueel opgeven, maar het is ook mogelijk als groep te gaan. Samen op reis gaan schept niet alleen een bijzondere band, het levert ook een ervaring op waar de gehele (wijk)gemeente uit kan putten. 'Geloven en delen', het motto van *Kerk in Actie*, komt tot leven tijdens zo'n reis. Kijk voor meer informatie op www.kerkinactie.nl / reizen of neem contact op met onze gemeenteadviseur Elize Kant, e.kant@kerkinactie.nl

Mocht u gaan, dan horen wij dat graag.

Eric Ebbink (ericebbink@ziggo.nl)

De Christenvrouw: zendingswerk in China

U wordt van harte uitgenodigd voor een bijeenkomst van 'de Christenvrouw' op donderdag 12 februari in de *Bethlehemkerk*, Laan van Meerdervoort 627, ingang in de Klimopstraat (om de hoek).

Aanvang 10 u - vanaf 9.45 koffie / thee.

Spreekster: mevr. W. van Heiningen van *St. Bonisa zending*.

Onderwerp: zendingswerk in China.

Tevens verkoop van producten.

Namens het bestuur van 'de Christenvrouw',
Thea van Urk-Dam. Tel.nr. 070-3258352

Doven horen erbij!

Ander Werk: *Interkerkelijk Dovenpastoraat*

Stelt u zich eens voor: U bent op vakantie in Hongarije. Het is zondag en u besluit een kerkdienst te bezoeken in de plaatselijke kerk. De kans is groot dat dit een bijzondere ervaring voor u wordt. De gebruiken zijn anders dan u gewend bent en de liederen zijn anders. Aangezien u het Hongaars niet beheerst, kost het u de grootst mogelijke moeite om de kerkdienst een beetje te volgen.

Het zal u misschien verbazen, maar wanneer dove mensen een 'normale' kerkdienst bezoeken, hebben zij een soortgelijke ervaring. Gaat u maar eens na hoezeer onze protestantse kerkdiensten op het horen gericht zijn. We bidden, zingen en luisteren naar de preek van minstens een kwartier. Daarvan mis je het grootste gedeelte wanneer je niets tot weinig hoort. Ook het kopje koffie na de kerkdienst wordt gecompliceerder als je niet even makkelijk een praatje kan maken met andere gemeenteleden. Daarom maakt het *Interkerkelijke Dovenpastoraat* zich sterk voor de belangen van deze groep gemeenteleden. Dit doen wij onder het motto: *doven horen erbij*. Samen vormen wij het lichaam van Christus. De een heeft alleen wat meer voorzieningen nodig om alles mee te krijgen dan de ander.

Dat is een kwestie van voortschrijdend inzicht. Vroeger was EFFATHA, in Voorburg, de enige christelijke dovenschool in Nederland. Er was een school en internaat voor leerlingen uit het gehele land. De oudere interne leerlingen gingen iedere zondag naar de kerk. Met schaamte moet gezegd worden: er was geen tolk, er stond niets op papier, enz. Vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw kwamen er wel kerkdiensten voor doven, eerst in de *Laakkerk* in Den Haag, later ook in de *Koningkerk* in Voorburg. Voorgangers waren mensen die zelf bij doven betrokken waren, bijvoorbeeld een onderwijzer of een ouder van een doof kind.

In 1971 is het *Interkerkelijk Dovenpastoraat* opgericht. Hierin hebben de *Protestantse Kerk in Nederland*, de christelijk gereformeerde kerken en de Nederlands gereformeerde kerken hun krachten gebundeld. Samen hebben zij vier dovenpredikanten aangesteld die dove gemeenteleden in heel Nederland bijstaan.

Arie Dingemansse, dovenpredikant, die het gebaar voor 'kerk' maakt.

De interkerkelijke commissie van Den Haag heeft haar thuisbasis in de *Christus Koningkerk* in Voorburg. Hier wordt twee maal per maand een gecombineerde kerkdienst voor doven en horenden gehouden. Daarnaast houdt de dovenpredikant, Jan Kievit, vier keer per jaar een dienst speciaal voor doven waarin die actief deelnemen door bijvoorbeeld een lezing te doen. In de diensten is een tolk aanwezig of wordt er door de voorganger zelf gebarentaal gebruikt en worden de liederen via de beamer geprojecteerd. Dit alles om ervoor te zorgen dat de doven die aanwezig zijn de kerkdienst zo goed mogelijk kunnen meevieren.

Hoe ik hierbij betrokken ben geraakt? Ik heb het altijd al fascinerend gevonden dat je kunt praten met je handen. Toen ik in Amsterdam studeerde, heb ik mijn vrije ruimte opgevuld door de opleiding Nederlandse Gebarentaal aan de Universiteit van Amsterdam te volgen. In het eerste jaar van deze studie besteed je de helft van de tijd aan het leren van de taal. Vanaf de eerste les worden er alleen maar gebaren gebruikt. Zo heb ik langzaam de taal geleerd en zelfs een eigen naamgebaar gekregen.

Vervolgens heb ik contact opgenomen met de dovenpredikant in Amsterdam, Wieger Pantjes. Hij gaf mij de kans om daar in een speciale dienst voor doven voor te gaan. Zo gebeurde het dat mijn tweede kerkdienst ooit een dovendienst was (zonder tolk!). Sinds ik in Den Haag predikant ben, ga ik ongeveer drie keer per jaar voor in een kerkdienst speciaal voor doven. Meestal gebaar ik deze diensten zelf en is er dus geen tolk aanwezig. Dat vind ik prettig omdat ik dan rechtstreeks contact heb met de mensen. Daarnaast ben ik voorzitter van de interkerkelijke commissie in Den Haag.

Als gemeente rondom de *Christus Triumfatorkerk* merken wij niet zo heel veel van dit werk. Een paar jaar geleden is ds. Jan Kievit bij ons voorgedaan in een gecombineerde dienst. Verder trekken de dove gemeenteleden die er zijn naar Voorburg toe, omdat ze weten dat daar andere doven zullen zijn. Zo is de *Christus Koningkerk* eigenlijk een centraal punt voor dove christenen uit de hele regio.

Daarnaast geeft ds. Jan Kievit een Bijbelkring in Hagehorst (een gezinsvervangend tehuis voor mensen met een gehoorbeperking en verstandelijke beperking) in Mariahoeve. Zeer specialistisch werk dat in goede handen is bij de dovenpredikant. Je zou dus kunnen zeggen de het dovenpastoraat ons werk uit handen neemt, doordat deze mensen eigenlijk bij onze kerk of bij de *Pax Christikerk* horen.

Gebarenkoor *Open Hand*
in de *Christus Koningkerk* in Voorburg

Heeft dit verhaal u nieuwsgierig gemaakt? Dan bent u van harte uitgenodigd om een keer een gecombineerde dienst in de *Christus Koningkerk* bij te wonen. Dit geldt helemaal als u iemand kent die doof of slechthorend is en het werk van het *Interkerkelijk Dovenpastoraat* nog niet kent. Dat kan zeker gebeuren, omdat het om zo'n versnipperde groep gemeenteleden gaat. Mocht u zo iemand tegenkomen, aarzel dan niet om naar ons door te verwijzen.

Namens de *Interkerkelijke Commissie voor Doven* in Den Haag e.o.
ds. Berit Bootsma

Afbeelding van
het gebaar
voor 'Jezus'.

In februari zijn de volgende gecombineerde diensten voor doven en horenden in de *Christus Koningkerk*, Bruining Ingenhoeslaan 2 in Voorburg:

zondag 1 febr. 10 u voorganger: ds. Van der Wolf

zondag 15-2 10 u voorganger: ds. Van der Wolf

Voor het volledige overzicht van kerkdiensten voor doven in Nederland: <http://www.dovenpastoraat.nl/kerkdienstrooster.html>

Voor meer informatie: www.dovenpastoraat.nl. U kunt ook telefonisch contact opnemen met mevr. Joke Vercouteren, secretaresse van de *Interkerkelijke Commissie voor Doven* in Den Haag e.o.: tel. 070-3875132. Doven kunnen mailen naar Rudi Duffels, bestuurslid van de commissie: rh.duffels@online.nl

70-jarige herdenking

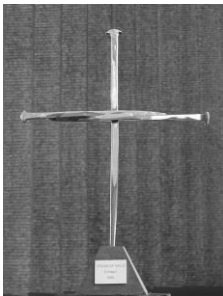
Het verhaal gaat verder

Op 3 maart is het 70 jaar geleden dat de wijk Bezuidenhout werd opgeschrikt door een groot vergissingsbombardement van de Engelse luchtmacht. In plaats van de Duitse V2-lanceerinstallaties in het Haagse Bos werd de druk bewoonde wijk vol getroffen. De schade was enorm. Er vielen ruim vijfhonderd doden, honderden gewonden en duizenden mensen raakten in een klap dakloos. Het bombardement is hiermee de grootste ramp die Den Haag ooit heeft meegemaakt. Op zondag 1 maart 2015 herdenken we de slachtoffers en hulpverleners en staan stil bij deze tragische gebeurtenis in de geschiedenis van het Bezuidenhout en Den Haag.

Sinds 1995 vieren we de herdenking met een groot aantal mensen. De herdenking start om 10 u in de *Christus Triumfatorkerk* met een speciale dienst van de gezamenlijke kerken in het Bezuidenhout. Bijzonder onderdeel van deze herdenkingsdienst vormt het *Cross of Nails* uit Coventry, Engeland. Het *Cross of Nails* is het symbool voor verzoening van een internationaal netwerk van steden en kerken dat geïnspireerd is door het verhaal van de kathedraal in Coventry.

De middeleeuwse kathedraal in Coventry werd in de nacht van 14 november 1940 door een Duits bombardement vernietigd. De volgende morgen inspecteerden een groepje mensen met burgemeester Howard de ravage van de verwoeste kerk. De steenhouwer van de kathedraal, Jock Forbes, bond twee half geblakerde eiken dakbalken samen in de vorm van een kruis en plaatste dit in een berg smeulend puin. Een plaatselijke priester nam uit de ruïne drie 14^e eeuwse spijkers en bond die samen in de vorm van een ander kruis. Op deze wijze ontstonden twee moderne kruisen als teken van vergeving.

Sinds deze gebeurtenis is vanuit Coventry een wereldwijd netwerk opgebouwd van steden die door oorlogsgeweld getroffen zijn, waaronder Londen, Jeruzalem, Berlijn, Dresden en New York. In Nederland zijn naast Den Haag de steden Rotterdam, Middelburg, Nijmegen, Arnhem en Den Helder hierbij aangesloten. De steden delen een gezamenlijk commitment om te werken aan en te bidden voor vrede, gerechtigheid en verzoening. Zij doen dit door de wonden van het verleden proberen te helen, door te leren leven met verschillen en diversiteit te vieren en door te bouwen aan een cultuur van vrede. Wereldwijd wordt op bijna tweehonderd plaatsen elke week het Coventrygebed 'de Litanie van Verzoening' gebeden, een kort moment van stilstaan bij vrede en verzoening.

In 1995 is tijdens de 50ste herdenking van het vergissingsbombardement van 3 maart 1945 ook aan de stad Den Haag en de kerken uit het Bezuidenhout een replica van het *Cross of Nails* aangeboden. Sindsdien rouleert dit teken van verzoening tussen de protestantse wijkgemeente van de *Christus Triumfatorkerk* en de rooms-katholieke parochie *Heilige Driekoningen* (vanaf januari 2015 onderdeel van de nieuwe parochie Den Haag-noord). Tijdens de herdenkingsdienst wordt het *Cross of Nails* overgedragen aan de katholieke gemeenschap. Vanaf maart wordt elke woensdag het Coventrygebed gebeden na de kerkviering van 12.30 u in de *Onze Lieve Vrouwe van Goede Raadkerk* aan de Bezuidenhout-

seweg 175. En op elke 1^e vrijdag van de maand om 13.15 u op het plein van de *Heilige Jacobuskerk* aan de Parkstraat in het centrum. U bent van harte welkom op de herdenking op 1 maart in de *Christus Triumfatorkerk* of bij het Coventrygebied in de rest van het jaar.

Meer informatie: Stichting 3 maart '45 op www.bezuidenhout.nl

David Stone bezoekt herdenking

Lezing 'Verzoening anno 2015'

Een speciaal welkom bij de herdenking geldt dominee dr. David Stone, voorganger in Coventry en betrokken bij het werk van de *Community of Cross of Nails* van de kathedraal in Coventry. Op zaterdag 28 februari, voorafgaand aan de herdenking, zal David Stone spreken over 'Verzoening anno 2015' in een bijzondere bijeenkomst om 16 u in de *Anglicaanse kerk van St. John en St. Philip* aan de Ary van der Spuyweg 1 te Den Haag. De anglicaanse kerk stond voorheen aan de 1^e van den Boschstraat in Bezuidenhout en is destijds door het vergissingsbombardement verwoest.

Na afloop van de lezing is er een kort gebed met daarna gelegenheid om David Stone te ontmoeten. U bent van harte welkom.

Litanie van verzoening

Allen hebben wij gezondigd en zijn tekort geschoten in Gods ogen.

De haat, die volken, rassen en standen verdeelt

Allen: Vader vergeef het ons.

De ongebreidelde hebzucht die mensen en volken er toe drijft te nemen wat niet van hen is.

Allen: Vader vergeef het ons.

Het ego sme, dat de arbeid van mensen uitbuit en de aarde verwoest.

Allen: Vader vergeef het ons.

Het afgunstig begeren naar de welvaart en geluk van anderen.

Allen: Vader vergeef het ons

Onze onverschilligheid tegenover gevangenen, daklozen en vluchtelingen.

Allen: Vader vergeef het ons.

De wellust, die mannen, vrouwen en kinderen lichamelijk en geestelijk vernietigt.

Allen: Vader vergeef het ons.

De hoogmoed, die ons slechts op onszelf doet vertrouwen en niet meer op God.

Allen: Vader vergeef het ons.

Amen

Wees vriendelijk voor elkaar, zachtmoedig en schenkt elkaar vergeving, zoals God ons in Christus vergeving schenkt.

Cryptogram

Uitslag vorige puzzel: **Horizontaal:** 2 gedenknaald 9 R.O. (Residentieorkest / Rijksoverheid) 10 eren 11 Odin 13 gerede 14 Ndl (Nederlands) 16 tot 17 Andes 20 epo 21 plaat 22 ringsleutel 24 octopus 26 esp 28 pop 29 denominatie 33 os 34 Maagdenhuis

Verticaal: 1 dennenappels 2 groothertogdom 3 EOD (Explosievenopruimingsdienst) 4 eend 5 nr. (nummer) 6 keg 7 agenda 8 dienstkloppers 12 internaten 15 loods 18 NL (Nederland) 19 e.a. (en andere) 23 toept (toepen = kaartspel) 25 pam (Pimpampet) 27 soi 30 ESA (European Space Agency) 31 org 32 ach (en wee)

Dat was een mooie oud-/nieuwjaarspuzzel, toch? In het nieuwe jaar weer een mooie rechthoek, maar wel met de nodige hersenspinsels erin. Succes ermee!

Adriaan Sala

1			2		3	4	5	6	7	
					8					9
10	11	12		13						
14			15			16			17	
		18						19		
20										
21								22	23	
								24		
25		26			27		28			
					29	30				
31				32						
33										

Horizontaal:

- 1 hoe kunnen uitmuntende landen samen vals zijn? (10)
- 8 met de helft van het aantal letters zou de soep net zo lekker zijn (6)
- 10 wat heeft een jong schaap met coma-zuipen te maken? (3)
- 13 wordt in balans gehouden door contra (3)
- 14 voorganger van nr. 16 verklaarde mij de oorlog (5)
- 16 ik zorgde dat nr. 14 met z'n leven boete voor zijn daden ... (5)
- 18 wie trekt 'm? (3)
- 19 er zitten er 4 in een kaartspel en je kunt het aan je vishaakje doen (3)
- 20 niet bang zijn; met 'n galastaf in je hand moet het lukken! (9)
- 21 iemand uit deze beroepsgroep werd door de farao een kopje kleiner gemaakt (7)
- 22 betalen, komen en dringen maken er soms gebruik van (3)
- 24 soort water, maar gaat niet gepaard met wee (3)
- 25 'n trein die niet buiten rijdt (6)
- 28 UberPop wordt er wellicht een grote concurrent van, maar zonder overheidstoestemming lukt het niet (4)
- 29 Maar mijnheer de rechter, ik was niet de enige ... (2)
- 31 geen poststuk, al zit 'r wel tarief in (11)

33 geheugensteuntje voor dementerenden? (11)

Verticaal:

- 1 van de hand van Paulus? (14)
- 2 tussen 2x vloed in (2)
- 3 valt dat er wel aan te behalen? (3)
- 4 zonder dat zouden we steeds een soort zeekaak eten (9)
- 5 lang geleden dat we de predikant zo betitelden (2)
- 6 tussen de huizen klinkt veel herrie op (12)
- 7 duidt op positieve of negatieve overmaat (2)
- 9 fideel zijn, is daar onderdeel van (14)
- 11 resultaat van snel oxidatieproces van turf (2)
- 12 staat van huis uit voor aap (6)
- 13 zet maar gauw een krabbel voor akkoord eronder (8)
- 15 in een vorm gegoten gekkigheid (3)
- 17 als je haast hebt, zeg je geen 'moeder de vrouw' tegen haar (2)
- 23 portemonnee van Amsterdam? (3)
- 26 gewild sierraad voor vrouwen, maar de Paus heeft er ook een (5)
- 27 er wordt soms achter gevist (3)
- 30 Zweedse popgroep met Vaderlijke naam (4)
- 32 als het middenrif op hol slaat (3)

Zondag 4 januari: heildronk op het nieuwe jaar

Twee jongens

*Twee jongens moesten door het veld,
nog klein en jong van jaren,
maar ach, wat stonden zij ontsteld
elkander aan te staren ...*

*Want wat zagen ze in de weide staan?
Een aantal grote koeien.
Eén keek met dreigend oog hen aan
en één begon te loeien.*

*De knaapjes wisten hulp nog raad,
wat moesten ze beginnen?
De weg was lang en 't werd al laat.
Daar schoot hen iets te binnen ...*

*"We moeten bidden", sprak meteen
de jongste vlug en schrandere.
"Ik kán niet bidden", antwoordde d'één.
"Ik wel", sprak daarop de ander.*

*De jongens knielden neer in 't veld
en vouwden de handjes samen.
"Heer, zegen deze spijs en drank"
en daarop zei hij "amen".*

*Maar Hij, die op geen woorden let
die mensenoren boeien,
verhoorde het kinderlijk gebed
en weg gingen al de koeien!*

Ingezonden Ida Kwaak

Verhuisplannen?

De makelaar in het Bezuidenhout

 Door opleving huizenmarkt
behoefte aan **nieuwe en leuke
woningen** in de verkoop

 Nieuwe woningen worden
ook **snel weer verkocht**

 Voor woningen met
achterstallig onderhoud
ook de juiste **oplossingen**

 We komen graag
vrijblijvend langs voor
een gratis waardebeoordeling

 Heldere presentatie en
professionele foto's Funda

 Eerlijke courtage
en lage opstartkosten

 Tips en ideeën om uw
huis klaar te maken voor
de verkoop

 Download de **ARE Makelaars
App** in de appstore

De Eerensplein 8
Den Haag
+31 (0)70 30 40 141
www.are.nl